

Luxemburg, 13.7.2022
COM(2022) 500 final

ANNEX

BIJLAGE

bij het document

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

Verslag over de rechtsstaat 2022

Situatie op het gebied van de rechtsstaat in de Europese Unie

{SWD(2022) 501 final} - {SWD(2022) 502 final} - {SWD(2022) 503 final} -
{SWD(2022) 504 final} - {SWD(2022) 505 final} - {SWD(2022) 506 final} -
{SWD(2022) 507 final} - {SWD(2022) 508 final} - {SWD(2022) 509 final} -
{SWD(2022) 510 final} - {SWD(2022) 511 final} - {SWD(2022) 512 final} -
{SWD(2022) 513 final} - {SWD(2022) 514 final} - {SWD(2022) 515 final} -
{SWD(2022) 516 final} - {SWD(2022) 517 final} - {SWD(2022) 518 final} -
{SWD(2022) 519 final} - {SWD(2022) 520 final} - {SWD(2022) 521 final} -
{SWD(2022) 522 final} - {SWD(2022) 523 final} - {SWD(2022) 524 final} -
{SWD(2022) 525 final} - {SWD(2022) 526 final} - {SWD(2022) 527 final}

BIJLAGE

Aanbevelingen aan de lidstaten

België

België wordt herinnerd aan de in het nationale herstel- en veerkrachtplan gedane toezeggingen inzake bepaalde aspecten van het justitieel stelsel en krijgt bovendien de aanbeveling om:

- Maatregelen voor de inzet van voldoende personele en financiële middelen in alle geledingen van het justitieel stelsel voort te zetten, rekening houdend met de Europese normen inzake middelen voor het justitieel stelsel.
- De hervorming van de wetgeving inzake lobbyactiviteiten te voltooien, via vaststelling van een kader dat onder meer een transparantieregister en een transparantieparagraaf instelt en dat van toepassing is op zowel parlement- als regeringsleden.
- Het integriteitskader te versterken, onder meer door vaststelling van een deontologische code voor alle leden van de ministeriële kabinetten, van regels inzake geschenken en gratificaties voor parlements- en regeringsleden en van regels inzake draaideurpraktijken voor regerings- en kabinetsleden.
- Het kader voor toegang tot officiële documenten te versterken, met name door de procedures voor het indienen van verzoeken en het aantekenen van beroep te verbeteren en door de gronden voor afwijzing van verzoeken om openbaarmaking te beperken, rekening houdend met de Europese normen inzake toegang tot officiële documenten.

Bulgarije

Bulgarije wordt herinnerd aan de in het nationale herstel- en veerkrachtplan gedane toezeggingen inzake bepaalde aspecten van het justitieel stelsel en het corruptiebestrijdingskader en de resterende toezeggingen in het kader van het mechanisme voor samenwerking en toetsing, en krijgt bovendien de aanbeveling om:

- Tijdig gewone vergelijkende examens voor promotie te organiseren om langdurige detachering van rechters voor het vervullen van vacatures te voorkomen, rekening houdend met de Europese normen inzake detachering van rechters.
- Sneller werk te maken van de wetswijzigingen die tot doel hebben de werking van de inspectiedienst van de hoge justitiële raad te verbeteren en het risico van politieke beïnvloeding te vermijden, met name door gerechtelijke instanties te betrekken bij de selectie van de leden.
- Stappen te ondernemen om de samenstelling van de hoge justitiële raad aan te passen, rekening houdend met de Europese normen inzake raden voor de rechtspraak.
- Voort te gaan met de uitvoering van maatregelen ter bevordering van de integriteit van de specifieke sectoren van het openbaar bestuur, met inbegrip van de maatregelen die zijn afgestemd op de politie en de rechterlijke macht.
- Ervoor te zorgen dat de institutionele hervormingen van de commissie voor corruptiebestrijding en de gespecialiseerde gerechtelijke autoriteiten resulteren in doeltreffendere onderzoeken en een solide staat van dienst op het gebied van vervolging en definitieve uitspraken in corruptiezaken op hoog niveau.
- De toewijzing van overheidsreclame transparanter te maken, met name wanneer de overheidsreclame wordt uitbesteed aan tussenpersonen, zoals media-agentschappen.

Tsjechië

Tsjechië wordt herinnerd aan de in het nationale herstel- en veerkrachtplan gedane toezeggingen inzake bepaalde aspecten van het justitieel stelsel en het corruptiebestrijdingskader, en krijgt bovendien de aanbeveling om:

- De hervorming van het openbaar ministerie voort te zetten in de geest van het initiële doel, met name waarborgen in te voeren met betrekking tot het ontslag van de procureur-generaal en andere hoofdaanklagers, rekening houdend met de Europese normen inzake de onafhankelijkheid en de autonomie van het openbaar ministerie.
- Maatregelen te nemen om de duur van de procedures te verkorten met het oog op een solide staat van dienst op het gebied van onderzoeken, vervolgingen en definitieve uitspraken in corruptiezaken op hoog niveau.
- Het integriteitskader voor parlementsleden te versterken, met name door te voorzien in gedragscodes voor beide kamers van het parlement.
- De herziening van de wetgeving inzake vermogensverklaringen en belangenconflicten te voltooien, onder meer door de definitie van uiteindelijk begunstigden te verduidelijken en vooruitgang te boeken met verdere hervormingen op het gebied van de transparantie van informatie over media-eigendom.
- De regels en mechanismen ter versterking van het onafhankelijke bestuur van publieke media aan te scherpen, rekening houdend met de Europese normen inzake publieke media.
- Stappen te ondernemen om een nationaal mensenrechteninstituut op te richten, rekening houdend met de VN-beginselen van Parijs.

Denemarken

Denemarken krijgt de aanbeveling om:

- In het volgend meerjarig kader te voorzien in voldoende personele en financiële middelen voor het justitieel stelsel, rekening houdend met de Europese normen inzake middelen voor het justitieel stelsel.
- Nieuwe wetgeving over de financiering van politieke partijen vast te stellen die het probleem van meervoudige en anonieme donaties aanpakt, en sancties in te voeren voor inbreuken op de regels inzake de financiering van politieke partijen.
- Regels inzake “draaideurpraktijken” voor ministers en regels inzake lobbyactiviteiten in te voeren, en te zorgen voor adequate controle van vermogensverklaringen van personen met een hoge functie in de uitvoerende macht.
- Het proces voor de hervorming van de wet inzake toegang tot overheidsdocumenten voort te zetten teneinde het recht van toegang tot documenten te versterken, met name door de gronden voor afwijzing van verzoeken om openbaarmaking te beperken, rekening houdend met de Europese normen inzake toegang tot officiële documenten.

Duitsland

Duitsland krijgt de aanbeveling om:

- Inspanningen te blijven leveren om het justitieel stelsel in het kader van het nieuwe pact voor de rechtsstaat van adequate middelen te voorzien, onder meer wat de salarissen van rechters betreft, rekening houdend met de Europese normen op het gebied van middelen en salarissen voor het justitieel stelsel.
- Voort te gaan met de plannen voor invoering van een “wetgevingsvoetafdruk” voor het monitoren en traceren van alle belangenvertegenwoordigers die proberen invloed uit te oefenen op en bij te dragen tot specifieke wetgevingsteksten.
- De bestaande regels inzake draaideurpraktijken aan te scherpen door de verschillende toepasselijke regels beter op elkaar af te stemmen, de toestemming voor een toekomstige aanstelling van hoge ambtenaren transparanter te maken en de afkoelingsperioden voor federale ministers en staatssecretarissen te verlengen.
- Uitvoering te geven aan het plan om een rechtsgrondslag te creëren voor een recht op informatie van de pers met betrekking tot de federale autoriteiten, rekening houdend met de Europese normen inzake toegang tot documenten.
- Uitvoering te geven aan het plan om de belastingvrije status van non-profitorganisaties aan te passen zodat zij niet meer, zoals met de huidige regels, in hun werking worden belemmerd – waarbij rekening moet worden gehouden met de Europese normen inzake de financiering van maatschappelijke organisaties.

Estland

Estland krijgt de aanbeveling om:

- Ervoor te zorgen dat de richtsnoeren inzake belangenconflicten worden onderworpen aan een doeltreffend verificatie-, monitoring- en handhavingsmechanisme.
- De inspanningen voor een doeltreffende uitvoering van de richtsnoeren inzake lobbyactiviteiten voort te zetten.
- Te zorgen voor een consistente en doeltreffende praktische tenuitvoerlegging van het recht van toegang tot informatie, rekening houdend met de Europese normen inzake toegang tot officiële documenten.
- Voortgang te blijven maken met het digitale platform om het wetgevingsproces nog transparanter en inclusiever te maken wat openbare raadplegingen betreft.

Ierland

Ierland krijgt de aanbeveling om:

- Ervoor te zorgen dat, wat de samenstelling van de commissie voor de benoeming van rechters betreft, bij de hervorming van het systeem voor rechterlijke benoemingen en bevorderingen rekening wordt gehouden met de Europese normen inzake rechterlijke benoemingen.
- Maatregelen te blijven nemen om met het oog op een doeltreffende toegang tot de rechter de proceskosten te verminderen, rekening houdend met de Europese normen inzake onevenredige proceskosten en de gevolgen daarvan voor de toegang tot de rechter.
- Het bestaande ethische kader te versterken, onder meer met betrekking tot gedragscodes, vermogensverklaringen, draaideurpraktijken en lobbyactiviteiten, en met name wat betreft de toezichts- en handhavingscapaciteit van de commissie voor gedragsnormen voor de overheidssector.
- De hervorming van de smaadwet voort te zetten om het werkklimaat voor journalisten te verbeteren, rekening houdend met de Europese normen inzake de bescherming van journalisten.
- Maatregelen te nemen om de juridische belemmeringen op het gebied van de financiering van maatschappelijke organisaties weg te nemen.

Griekenland

Griekenland wordt herinnerd aan de in het nationale herstel- en veerkrachtplan gedane toezeggingen inzake bepaalde aspecten van het justitieel stelsel en het corruptiebestrijdingskader, en krijgt bovendien de aanbeveling om:

- Ervoor te zorgen dat de rechterlijke macht wordt betrokken bij de benoeming van de voorzitter en de vicevoorzitter van de raad van state, de hoge raad en de rekenkamer, rekening houdend met de Europese normen inzake rechterlijke benoemingen.
- Ervoor te zorgen dat de juistheid van de door alle soorten overheidsfunctionarissen ingediende vermogensaangifte effectief en systematisch wordt geverifieerd.
- Meer inspanningen te leveren met het oog op een solide staat van dienst op het gebied van vervolgingen en definitieve uitspraken in corruptiezaken.
- Wettelijke en andere waarborgen vast te stellen om de fysieke veiligheid en de werkomgeving van journalisten te verbeteren, overeenkomstig het onlangs aangenomen memorandum van overeenstemming en rekening houdend met de Europese normen voor de bescherming van journalisten.
- Ervoor te zorgen dat de registratievereisten voor maatschappelijke organisaties evenredig zijn zodat deze organisaties in een open kader kunnen werken.

Spanje

Spanje wordt herinnerd aan de in het nationale herstel- en veerkrachtplan gedane toezeggingen inzake bepaalde aspecten van het justitieel stelsel en krijgt bovendien de aanbeveling om:

- Het statuut van de procureur-generaal te versterken, met name wat betreft het loskoppelen van de ambtstermijn van de procureur-generaal en die van de regering, rekening houdend met de Europese normen inzake onafhankelijkheid en autonomie van het openbaar ministerie.
- Voort te gaan met de vernieuwing van de raad voor de rechtspraak en onmiddellijk na de vernieuwing een proces op gang te brengen om de benoeming van de rechters die zitting hebben in deze raad, aan te passen, rekening houdend met de Europese normen.
- Inspanningen te blijven leveren voor het indienen van lobbywetgeving, met inbegrip van de instelling van een verplicht openbaar register van lobbyisten.
- De uitdagingen in verband met de duur van onderzoeken en vervolgingen aan te pakken met het oog op een efficiëntere behandeling van corruptiezaken op hoog niveau.
- De nationale regulator voor de audiovisuele media voldoende middelen ter beschikking te stellen zodat deze zijn activiteiten kan versterken, rekening houdend met de Europese normen inzake de onafhankelijkheid van mediaregulatoren, met name wat de toereikendheid van middelen betreft.
- De werkzaamheden ter verbetering van de toegang tot informatie voort te zetten, met name via een herziening van de wet inzake staatsgeheimen.

Frankrijk

Frankrijk krijgt de aanbeveling om:

- Inspanningen te blijven leveren om de lopende projecten voor de volledige digitalisering van civielrechtelijke en strafrechtelijke procedures af te ronden.
- Inspanningen te blijven leveren voor de inzet van voldoende personele middelen in het justitieel stelsel, onder meer met het oog op efficiëntieverbetering, rekening houdend met de Europese normen inzake middelen voor het justitieel stelsel.
- Voort te gaan met het doeltreffend onderzoeken, vervolgen en bestraffen van corruptiemisdrijven op hoog niveau.
- Ervoor te zorgen dat de regels inzake lobbyactiviteiten consequent worden toegepast op alle relevante actoren, ook op het hoogste niveau van de uitvoerende macht.
- De transparantie van media-eigendom, met name in het geval van complexe aandeelhoudersstructuren, te vergroten, voortbouwend op de bestaande wettelijke waarborgen.

Kroatië

Kroatië wordt herinnerd aan de in het nationale herstel- en veerkrachtplan gedane toezeggingen inzake bepaalde aspecten van het justitieel stelsel en het corruptiebestrijdingskader, en krijgt bovendien de aanbeveling om:

- De onlangs ingevoerde periodieke veiligheidscontroles van alle rechters en openbaar aanklagers die door de nationale veiligheidsdienst worden uitgevoerd, te heroverwegen en voor het waarborgen van de integriteit van deze personen gebruik te maken van andere bestaande mechanismen, rekening houdend met de Europese normen inzake de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en de autonomie van aanklagers en het advies van de Commissie van Venetië.
- Uitgebreide wetgeving op het gebied van lobbyactiviteiten, onder meer met betrekking tot personen met een hoge functie in de uitvoerende macht, in te voeren en een openbaar register van lobbyisten in te stellen.
- Het kader voor de billijke en transparante toewijzing van overheidsreclame verder te versterken door duidelijke criteria, goede praktijken en toezichtsmaatregelen vast te stellen die de doeltreffende werking van de nieuwe openbare aanbestedingsprocedure voor lokale en regionale media waarborgen.
- Het probleem van de ten aanzien van journalisten gevoerde strategische rechtszaken tegen publieke participatie aan te pakken, onder meer door misbruik van wettelijke bepalingen inzake laster tegen te gaan en aan bewustmaking te doen, rekening houdend met de Europese normen inzake de bescherming van journalisten.
- Te zorgen voor een meer systematische follow-up van de aanbevelingen en informatieverzoeken van de ombudsdienst.

Italië

Italië wordt herinnerd aan de in het nationale herstel- en veerkrachtplan gedane toezeggingen inzake bepaalde aspecten van het justitieel stelsel en het corruptiebestrijdingskader, en krijgt bovendien de aanbeveling om:

- De inspanningen ter verbetering van de digitalisering van justitie voort te zetten, met name voor de strafrechtbanken en de parketten.
- Doeltreffende operaties van de politie en het openbaar ministerie tegen corruptie op hoog niveau voort te zetten en in dat verband onder meer de digitalisering en de onderlinge koppeling van registers te verbeteren.
- Uitgebreide regels inzake belangenconflicten en lobbywetgeving vast te stellen met het oog op de invoering van een operationeel lobbyregister, met inbegrip van een wetgevingsvoetafdruk.
- De praktijk waarbij donaties via politieke stichtingen en verenigingen worden doorgesluist naar politieke partijen, doeltreffend aan te pakken en één elektronisch register in te voeren voor informatie over partij- en campagnefinanciering.
- Wetgevings- en andere waarborgen in te voeren om de regelgeving inzake smaad en de bescherming van het beroepsgeheim en van journalistieke bronnen te hervormen, rekening houdend met de Europese normen inzake de bescherming van journalisten.
- De inspanningen voor de oprichting van een nationaal mensenrechteninstituut op te voeren, rekening houdend met de VN-beginselen van Parijs.

Cyprus

Cyprus wordt herinnerd aan de in het nationale herstel- en veerkrachtplan gedane toezeggingen inzake bepaalde aspecten van het justitieel stelsel en het corruptiebestrijdingskader, en krijgt bovendien de aanbeveling om:

- Ervoor te zorgen dat bij de hervorming van de benoeming van rechters bij het opperste grondwettelijk hof en het hoge hof rekening wordt gehouden met de Europese normen inzake rechterlijke benoemingen en het advies van de Commissie van Venetië.
- Ervoor te zorgen dat bij de hervorming van de samenstelling van de hoge raad voor de rechtspraak rekening wordt gehouden met de Europese normen inzake raden voor de rechtspraak en het advies van de Commissie van Venetië.
- De doeltreffendheid op het gebied van onderzoek en berechting van corruptiezaken op hoog niveau te blijven verbeteren, onder meer door het bureau van de procureur-generaal en de budgettaire onafhankelijkheid van dit bureau te versterken.
- Regels inzake de bekendmaking van vermogensbestanddelen van gekozen functionarissen in te voeren die ervoor zorgen dat alle betrokken gegevens regelmatig worden ingediend en doeltreffend, regelmatig en volledig worden geverifieerd.
- De regels en mechanismen ter versterking van het onafhankelijke bestuur van publieke media aan te scherpen, rekening houdend met de Europese normen inzake publieke media.
- Een kader vast te stellen voor doeltreffende en tijdige raadpleging van belanghebbenden in het kader van het wetgevingsproces.

Letland

Letland wordt herinnerd aan de in het nationale herstel- en veerkrachtplan gedane toezeggingen inzake bepaalde aspecten van het justitieel stelsel en krijgt bovendien de aanbeveling om:

- Een proces op gang te brengen dat zorgt voor adequate waarborgen tegen ongeoorloofde politieke beïnvloeding bij de benoeming van rechters van het hooggerechtshof, rekening houdend met de Europese normen inzake rechterlijke benoemingen.
- Inspanningen te blijven leveren met het oog op de snelle goedkeuring en doeltreffende uitvoering van het actieplan 2021-2024 ter voorkoming van corruptie.
- Inspanningen te blijven leveren met het oog op de vaststelling van de ontwerpwetgeving inzake lobbyactiviteiten en vervolgens te zorgen voor het opzetten van een speciaal lobbyregister.
- Maatregelen te nemen om de deelname van het maatschappelijk middenveld aan de besluitvorming op lokaal niveau te vergroten.

Litouwen

Litouwen krijgt de aanbeveling om:

- De hervorming van het rechtsbijstandstelsel voort te zetten, onder meer door te zorgen voor passende voorwaarden voor rechtsbijstandverleners, rekening houdend met de Europese normen inzake rechtsbijstand.
- Voort te gaan met de benoemingen tot de volledige samenstelling van het hooggerechtshof is bereikt, en voort te gaan met de benoeming van de voorzitter van het hooggerechtshof.
- Een proces op gang te brengen om het systeem van benoemingen voor rechterlijke functies, met name bij het hooggerechtshof, onder meer ter verbetering van de transparantie, aan te passen, rekening houdend met de Europese normen inzake rechterlijke benoemingen.
- Te beginnen met de uitvoering van de corruptiebestrijdingsagenda 2022-2033.
- Voort te gaan met het verbeteren van de praktijk op het gebied van het verlenen van toegang tot officiële documenten, met name door ervoor te zorgen dat de gronden voor afwijzing van verzoeken om openbaarmaking niet worden gebruikt om de toegang, ook voor journalisten, onrechtmatig te beperken, rekening houdend met de Europese normen inzake toegang tot officiële documenten.
- Te zorgen voor voldoende personele en financiële middelen voor het bureau van de parlementaire ombudspersonen, rekening houdend met de Europese normen inzake middelen voor ombudsdiensten en de VN-beginselen van Parijs.

Luxemburg

Luxemburg krijgt de aanbeveling om:

- Het proces tot vaststelling van de hervorming inzake de bevoegdheden van de toekomstige raad voor de rechtspraak voort te zetten.
- Het proces tot vaststelling van de hervorming inzake het toegankelijker maken van rechtsbijstand voort te zetten.
- Voort te gaan met de uitvoering en evaluatie van de nieuwe wetgeving inzake lobbyen bij het parlement, met inbegrip van het transparantieregister.
- Ervoor te zorgen dat er voldoende middelen beschikbaar zijn voor de diensten die bevoegd zijn voor de vervolging van economische en financiële criminaliteit.
- De termijn voor de behandeling van verzoeken om openbaarmaking van officiële documenten te verkorten, rekening houdend met de Europese normen inzake toegang tot officiële documenten.
- Het legislatieve besluitvormingsproces te verbeteren door belanghebbende partijen meer mogelijkheden te bieden om aan openbare raadplegingen deel te nemen.

Hongarije

Hongarije wordt herinnerd aan de verplichting om te voldoen aan de uitspraken van het Hof van Justitie van de Europese Unie op het gebied van de rechtsstaat en de in het landenhoofdstuk bedoelde inbreukprocedures in verband met de rechtsstaat, de punten van zorg in het kader van de conditionaliteitsverordening, de desbetreffende punten van zorg in het kader van de door het Europees Parlement ingeleide procedure van artikel 7 VEU en de desbetreffende landspecifieke aanbevelingen in het kader van het Europees semester, en krijgt bovendien de aanbeveling om:

- De rol van de nationale raad voor justitie met behoud van de onafhankelijkheid van deze raad te versterken, zodat deze een doeltreffend tegenwicht kan bieden aan de bevoegdheden van de voorzitter van het nationaal bureau voor justitie.
- De regels inzake de Kúria (het hooggerechtshof) aan te passen om een einde te maken aan de benoeming van rechters buiten de gewone procedure, de criteria voor de selectie van de voorzitter van de Kúria aan te scherpen en de controle op de voorzitter van de Kúria door rechterlijke organen te versterken, rekening houdend met de Europese normen, en de mogelijkheid tot herziening van de verplichting tot prejudiciële verwijzing af te schaffen, in overeenstemming met de vereisten van het EU-recht.
- Brede hervormingen op het gebied van lobbyactiviteiten en draaideurpraktijken goed te keuren en het systeem van vermogensaangiften te versterken, zodat het toezicht en de handhaving op dit vlak doeltreffend kunnen verlopen.
- Te zorgen voor een solide staat van dienst op het gebied van onderzoeken, vervolgingen en definitieve uitspraken in corruptiezaken op hoog niveau.
- Mechanismen in te voeren om de functionele onafhankelijkheid van de mediaregulator te versterken, rekening houdend met de Europese normen inzake de onafhankelijkheid van mediaregulatoren.
- De regels en mechanismen ter versterking van de bestuurlijke en de redactionele onafhankelijkheid van publieke media aan te scherpen, rekening houdend met de Europese normen inzake publieke media.
- Wetgeving vast te stellen om een billijke en transparante verdeling van de reclame-uitgaven door de staat en staatsbedrijven te waarborgen.
- Belemmeringen voor maatschappelijke organisaties uit de weg te ruimen.

Malta

Malta wordt herinnerd aan de in het nationale herstel- en veerkrachtplan gedane toezeggingen inzake bepaalde aspecten van het justitieel stelsel en het corruptiebestrijdingskader, en krijgt bovendien de aanbeveling om:

- Ervoor te zorgen dat de rechterlijke macht wordt betrokken bij de benoeming van de opperrechter, rekening houdend met de Europese normen inzake rechterlijke benoemingen en het advies van de Commissie van Venetië.
- Meer inspanningen te leveren om justitie efficiënter te maken, met name op het vlak van verkorting van de procedures.
- Uitdagingen in verband met de duur van onderzoeken in corruptiezaken op hoog niveau aan te pakken, onder meer door te zorgen voor een solide staat van dienst op het gebied van definitieve rechterlijke uitspraken.
- Vooruitgang te boeken met de invoering van wetgevende en andere waarborgen ter verbetering van de werkomgeving van journalisten, onder meer wat betreft toegang tot officiële documenten, rekening houdend met de Europese normen inzake de bescherming van journalisten.
- De regels en mechanismen ter versterking van de bestuurlijke en de redactionele onafhankelijkheid van publieke media aan te scherpen, rekening houdend met de Europese normen inzake publieke media.
- De werkzaamheden voor de oprichting van een nationaal mensenrechteninstituut weer op te pakken, rekening houdend met de VN-beginselen van Parijs.

Nederland

Nederland krijgt de aanbeveling om:

- De inspanningen ter verbetering van de digitalisering van justitie voort te zetten, met name wat betreft de publicatie van uitspraken en digitale oplossingen voor gerechtelijke procedures.
- De herziening van de regels inzake draaideurpraktijken waarbij voormalige ministers en staatssecretarissen betrokken zijn, met inbegrip van een afkoelingsperiode van twee jaar en beperkingen op betaalde activiteiten, af te ronden.
- Een gedragscode voor ministers en staatssecretarissen vast te stellen, die onder meer voorziet in regels inzake giften, nevenactiviteiten en lobbyactiviteiten, alsook in doeltreffende monitoring en sancties.
- De inspanningen voor een volledige follow-up van de kinderopvangtoeslagaffaire voort te zetten met het oog op het aanpakken van de eventuele structurele problemen, met betrokkenheid van alle relevante overheidsinstanties.

Oostenrijk

Oostenrijk krijgt de aanbeveling om:

- De hervorming met het oog op de oprichting van een onafhankelijk federaal openbaar ministerie voort te zetten, rekening houdend met de Europese normen inzake de onafhankelijkheid en autonomie van het openbaar ministerie, onder meer om de onafhankelijke werking van de gespecialiseerde corruptiebestrijdingsdienst te waarborgen.
- Ervoor te zorgen dat de rechterlijke macht wordt betrokken bij de benoeming van de voorzitter en de vicevoorzitter van het hooggerechtshof en de voorzitters van administratieve rechtbanken, rekening houdend met de Europese normen inzake rechterlijke benoemingen en de selectie van rechtbankvoorzitters.
- De wetgevingsherziening met betrekking tot de regels voor de financiering van politieke partijen af te ronden, onder meer om de rekenkamer in staat te stellen de financiering van politieke partijen te controleren.
- Doeltreffende regels voor het openbaar maken van vermogensbestanddelen en belangen door parlementsleden in te voeren, met inbegrip van doeltreffende toezichts- en sanctiemechanismen.
- Het kader voor de toewijzing van overheidsreclame door overheidsinstanties op alle niveaus te hervormen, met name om de billijkheid en transparantie van de verdeling ervan te verbeteren.
- Vorderingen te maken met de hervorming inzake toegang tot officiële informatie, rekening houdend met de Europese normen inzake toegang tot officiële documenten.

Polen

Polen wordt herinnerd aan de verplichting om de ernstige punten van zorg op het gebied van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, met name die welke worden genoemd in de door de Commissie ingeleide procedure van artikel 7 VEU, aan te pakken, alsook aan de verplichting om te voldoen aan de uitspraken van het Hof van Justitie van de Europese Unie op het gebied van de rechtsstaat, de in het landenhoofdstuk bedoelde inbreukprocedures in verband met de rechtsstaat, de in het nationale herstel- en veerkrachtplan gedane toezeggingen inzake bepaalde aspecten van het justitieel stelsel en het systeem van controles en waarborgen, alsook de relevante landspecifieke aanbevelingen in het kader van het Europees Semester, en krijgt bovendien de aanbeveling om:

- De functie van minister van Justitie te scheiden van die van procureur-generaal en de functionele onafhankelijkheid van het openbaar ministerie ten opzichte van de regering te waarborgen.
- De bestaande integriteitsregels te versterken door lobbyregels en een gestandaardiseerd onlinesysteem voor vermogensaangiften van ambtenaren en parlementsleden in te voeren.
- Te zorgen voor onafhankelijke en doeltreffende onderzoeken en vervolgingen, het brede toepassingsgebied van het stelsel van onschendbaarheid voor personen met een hoge functie in de uitvoerende macht aan te pakken en af te zien van het opnemen van straffeloosheidsclausules in de wetgeving, teneinde een solide staat van dienst op het gebied van corruptiezaken op hoog niveau mogelijk te maken.
- Ervoor te zorgen dat billijke, transparante en niet-discriminerende procedures worden gevolgd voor het toekennen van licenties aan mediakanalen.
- De regels en mechanismen ter versterking van de bestuurlijke en de redactionele onafhankelijkheid van publieke media aan te scherpen, rekening houdend met de Europese normen inzake publieke media.
- Te zorgen voor een meer systematische follow-up van de bevindingen van de hoge rekenkamer en te zorgen voor een snelle benoeming van de leden van het college van de hoge rekenkamer.
- Het kader waarbinnen het maatschappelijk middenveld en de ombudspersoon werken, te verbeteren, rekening houdend met de Europese normen inzake het maatschappelijk middenveld en ombudsinstanties.

Portugal

Portugal wordt herinnerd aan de in het nationale herstel- en veerkrachtplan gedane toezeggingen inzake bepaalde aspecten van het justitieel stelsel en krijgt bovendien de aanbeveling om:

- De inspanningen voort te zetten om justitie van voldoende personele middelen te voorzien en de efficiëntie van het justitieel stelsel, en met name de bestuurs- en fiscale rechtbanken, te verbeteren, onder meer door het wetgevingskader voor de werking van de hoge raad voor bestuurs- en fiscale rechtbanken te voltooiën.
- De inspanningen voor een meer transparante toewijzing van zaken voort te zetten.
- Te voorzien in voldoende middelen voor het voorkomen, onderzoeken en vervolgen van corruptie, onder meer door ervoor te zorgen dat het nieuwe mechanisme voor corruptiebestrijding snel operationeel wordt.
- Ervoor te zorgen dat de entiteit voor transparantie met haar werkzaamheden kan beginnen, met het oog op doeltreffende monitoring en verificatie van de vermogensverklaringen.
- De hervormingen voor het transparanter maken van het wetgevingsproces voort te zetten, met name wat betreft de implementatie van instrumenten voor effectbeoordeling.

Roemenië

Roemenië wordt herinnerd aan de in het nationale herstel- en veerkrachtplan gedane toezeggingen inzake bepaalde aspecten van het justitieel stelsel, het corruptiebestrijdingskader en het wetgevingsproces en aan de aanbevelingen in het kader van het mechanisme voor samenwerking en toetsing, en krijgt bovendien de aanbeveling om:

- Ervoor te zorgen dat de herziening van de wetten inzake het justitieel stelsel de waarborgen voor de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht versterkt, onder meer door de tuchtprocedure tegen magistraten te hervormen, en maatregelen te nemen om de resterende bezorgdheid over het onderzoek en de vervolging van strafbare feiten in het rechtswezen weg te nemen, rekening houdend met de Europese normen en de desbetreffende adviezen van de Commissie van Venetië.
- Regels inzake lobbyactiviteiten in te voeren voor leden van het parlement.
- De operationele problemen van het nationale directoraat voor corruptiebestrijding, onder meer inzake de aanwerving van aanklagers, aan te pakken en nauwlettend de impact te volgen van het nieuwe systeem voor het onderzoeken en vervolgen van corruptiemisdrijven in het rechtswezen.
- De regels en mechanismen ter versterking van de bestuurlijke en de redactionele onafhankelijkheid van publieke media aan te scherpen, rekening houdend met de Europese normen inzake publieke media.
- Te zorgen voor doeltreffende openbare raadpleging voorafgaand aan de goedkeuring van ontwerpwetgeving.
- Inspanningen te blijven leveren voor de oprichting van een nationaal mensenrechteninstituut, rekening houdend met de VN-beginselen van Parijs.

Slovenië

Slovenië wordt herinnerd aan de in het nationale herstel- en veerkrachtplan gedane toezeggingen inzake bepaalde aspecten van het justitieel stelsel en krijgt bovendien de aanbeveling om:

- Ervoor te zorgen dat de regels inzake parlementaire onderzoeken passende waarborgen bevatten voor de onafhankelijkheid van rechters en openbaar aanklagers, rekening houdend met de Europese normen inzake de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht.
- Belemmeringen voor het onderzoek en de vervolging van corruptiezaken weg te nemen, onder meer door de operationele autonomie van het nationaal onderzoeksbureau te waarborgen, de middelen van het openbaar ministerie te verhogen en de termijn voor verjaring te herzien.
- De corruptiebestrijdingsstrategie goed te keuren en zonder verder uitstel te beginnen met de uitvoering ervan.
- De regels en mechanismen ter versterking van de bestuurlijke en de redactionele onafhankelijkheid van publieke media aan te scherpen, rekening houdend met de Europese normen inzake publieke media.
- Wettelijke en andere waarborgen vast te stellen om journalisten te beschermen, met name online, rekening houdend met de Europese normen inzake de bescherming van journalisten.
- Te voorzien in de nodige waarborgen voor budgettaire autonomie van de onafhankelijke instellingen.

Slowakije

Slowakije wordt herinnerd aan de in het nationale herstel- en veerkrachtplan gedane toezeggingen inzake bepaalde aspecten van het justitieel stelsel en krijgt bovendien de aanbeveling om:

- Ervoor te zorgen dat voor de leden van de raad voor de rechtspraak bij ontslag voldoende waarborgen op het gebied van onafhankelijkheid gelden, rekening houdend met de Europese normen inzake de onafhankelijkheid van raden voor de rechtspraak.
- Ervoor te zorgen dat er voldoende waarborgen zijn en dat deze naar behoren in acht worden genomen wanneer rechters naar aanleiding van hun rechterlijke beslissingen strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor het misdrijf “misbruik van recht”.
- Lobbyregelgeving voor te stellen en de wetgeving inzake belangenconflicten en vermogensverklaringen aan te scherpen.
- De coördinatie tussen de verschillende rechtshandhavinginstanties te verbeteren en de objectiviteit van de beslissingen van het openbaar ministerie te waarborgen, onder meer door verdere vooruitgang te boeken met de wetswijzigingen ter beperking van de bevoegdheid van de procureur-generaal om beslissingen van het openbaar ministerie nietig te verklaren, teneinde te komen tot een meer solide staat van dienst op het gebied van corruptiezaken op hoog niveau.
- Vooruitgang te boeken met het proces tot vaststelling van wetgevende en andere waarborgen ter verbetering van de fysieke veiligheid en de werkomgeving van journalisten, onder meer in het kader van de hervorming van de smaadwet, rekening houdend met de Europese normen inzake de bescherming van journalisten.
- De regels en mechanismen ter versterking van de bestuurlijke en de redactionele onafhankelijkheid van publieke media aan te scherpen, rekening houdend met de Europese normen inzake publieke media.

Finland

Finland krijgt de aanbeveling om:

- Voort te gaan met de ontwikkeling van initiatieven van de nationale gerechtelijke administratie ter ondersteuning van het werk van de rechtbanken.
- Voort te gaan met de versterking van het strafrechtskader inzake corruptie, met name door de vaststelling van wetgeving inzake ongeoorloofde beïnvloeding.
- Inspanningen te blijven leveren ter uitvoering van de nieuwe nationale corruptiebestrijdingsstrategie en het actieplan 2021-2023, onder meer door te beginnen met de uitvoering van alle geplande maatregelen.
- De hervorming van de wet op de openbaarheid van bestuur voort te zetten om te zorgen voor effectieve en ruimere toegang tot documenten, rekening houdend met de Europese normen inzake toegang tot officiële documenten.

Zweden

Zweden krijgt de aanbeveling om:

- De werkzaamheden van de onderzoekscommissie ter versterking van de bescherming van de democratie en de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht voort te zetten, rekening houdend met de Europese normen inzake de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht.
- De reikwijdte, het effect en de uitvoering te evalueren van de regels inzake draaideurpraktijken waarbij personen met een hoge functie in de uitvoerende macht betrokken zijn.
- De bestrijding van buitenlandse omkoping te versterken, onder meer door de bestaande wettelijke definities te wijzigen en de situatie op het gebied van vervolging en definitieve uitspraken te verbeteren.
- Ervoor te zorgen dat de betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld niet onnodig wordt beperkt door de lopende hervormingen van het rechtskader voor de financiering en werking van maatschappelijke organisaties.